O93, f. 21ra; V630, f. 50ra; N442, f. 48rb; I83, f. 103rb; VD38. f. 96rb; SG670, p. 200a; P9629, f. 24v; Bcan4, f. 82r; P102; BII13, f. 87vb; S105, f. 77r

CUIUS[a] SUPRA RUFO[b] ORIENTALI EPISCOPO DIRECTA, NE[c] SACERDOTES DOMINI, SICUT VULGUS SOLET FACERE, IURARE[d] PRAESUMANT VEL COMPELLANTUR.

Bcan4: III

P102; BII13: III[e] ut sacerdotes domini sicut vulgus facere solet iurare non praesumant vel compellantur

<I83, f. 103va> [H. 3] Cornelius episcopus Rufo[f] [g] coepiscopo in[h] domino salutem.

Exigit[i] dilectio tua, frater carissime, ut ex auctoritate

---

2. Cornelius-Brief,5 [a] *Überschrift*] EPISTOLA CORNELII PAPAE NE EPISCOPI AD SACRAMENTA COGANTUR *SG670*; Epistola secunda cornelii papę *P102*; *Überschrift fehlt S105* | [b] RUFO *fehlt V630*; RUFFO *BII13* **6** [c] NE SACERDOTES DOMINI, SICUT VULGUS SOLET FACERE, IURARE PRAESUMANT VEL COMPELLANTUR *fehlt BII13* **7** [d] IURARE *fehlt V630* **10** [e] I *BII13* **12** [f] Ruffo *BII13* | [g] Rufo coepiscopo] RUSTICO EPISCOPO *V630* **13** [h] in *korr. aus* ins *I83* **14** [i] Exiit *O93*; Exegit *korr. aus* Exigiit *SG670*; Exigit *korr. aus* Exiit *BII13*

---

2. Cornelius-Brief,14–28 Exigit…perquiratur] sec. in. ep. Zosim. ad Hesych. (H. no. 28). (cf. Anast. I. pp. ep. 1, Greg. M. ep. ad Fel.

Coll. Ans. ded. 1. II,172 (**31–90** Sacramentum…periculo); **2. III,95**.(**95–101** Et…possunt); **3. III,60** (**95–130** Et…tunicam); **4. III,164** (**135–142** Nullus…est); **5. III,186** (**147–158** Omnia…machinatur)
Regino, app. I,37 (**31–57** Sacramentum…vetant)
Burchard 1. XII,19 (**12–90** Cornelius…periculo); **2. I,193** (**31–34** Sacramentum…repperimus)
Sentenzen 1. c. 240 (**31–71** Sacramentum…debet); **2. c. 62** (**135–142** Nullus…est); **3. c. 106** (**147–151** Omnia…damnat)
Anselm v. Lucca 1. III,57 (**147–151** Omnia…damnat)
Bonizo 1. III,63 (**31–34** Sacramentum…repperimus)
Coll. trip. 1. A 1,19,1 (**31–64** Sacramentum…prohibemus); **2. A 1,19,2** (**135–142** Nullus…est); 3. **A 1,19,3** (**147–151** Omnia…damnat)
Ivo, Decr. 1. V,308 (**31–34** Sacramentum…repperimus); **2. XII,77** (**31–90** Sacramentum…periculo); **3. VI,325** (**135–151** Nullus…damnat)
Ivo, Pan. 1. IV,32 (**12–142** Cornelius…est)
Slg. in drei Büchern 1. II,12,1 (**31–71** Sacramentum…debet); **2. II,32,125** (**135–142** Nullus…est)
Gratian 1. C. II q. 5 c. 1 (**31–34** Sacramentum…repperimus); **2. C. II q. 5 c. 2** (**61–64** nos…prohibemus); **3. C. II q. 5 c. 3** (**69–71** Nos…debet); **4. C. III q. 9 c. 4** (**147–151** Omnia…damnat)

sedis apostolicae tuis deberemus consultis[j] [k] respondere[l]. Quod licet non prolixe[m], sed succincte[n] [o] agere festinaremus[p] <SG670, p. 200a> propter quasdam[q] importunitates[r] [s], quae nostris <VD38, f. 96va> praepedientibus peccatis in nos supervenere[t], tuis tamen per reliqua[u] [v] sanctorum[w] patrum instituta studiis perquirere latius et investigare[x] committimus[y]. Non enim potest <V630, f. 50rb> mens attrita[z] [a] et oneribus[b] atque importunitatibus gravata tantum boni peragere, quantum delectata[c] et oppressionibus soluta[d]. Non ergo ista ob[e] id[f] praetulimus[g], ut haec et alia, quae necessaria[h] fore[i] cognoverimus, tuae sanctitati velimus[j] denegare, <S105, f. 77v> sed quod hic[k] minus invenitur, <N442, f. 48va> latius perquiratur.

V630: Quod sacramenta non sunt exigenda a sacerdotibus

S105: Sacramenta non exigi nisi pro fide recta

Sacramentum[l] autem hactenus[m] a[n] [o] summis[p] sacerdotibus vel reliquis[q] exigi[r] nisi pro fide recta

---

15 [j] *am Rande* Interrogationibus *VD38* | [k] consultibus *Bcan4* **16** [l] respondere *korr. aus* respdere *V630* | [m] *am Rande* Longo sermone *VD38* | [n] *am Rande* Breviter *VD38* | [o] succinte *P9629*; *VD38*; *SG670* **17** [p] festinaremus *korr. aus* festinemus *O93* **18** [q] quasdam *korr. aus* quastam *SG670* | [r] *am Rande* Adversitates *VD38* | [s] importunitates *korr. aus* importunitatis *I83*; *S105* **19** [t] supervenere *korr. aus* supervenire *P9629*; supervenire *VD38*; supervenire *korr. aus* supervenere *BII13* **20** [u] reliquas *VD38*; *Bcan4* | [v] reliqua sanctorum] reliquas corum *P102* | [w] sanctorum fehlt *SG670* **21** [x] investigari *korr. aus* investigare *S105* | [y] permittimus *V630* **22** [z] *am Rande* Afflicta *VD38* | [a] adstricta *P9629* **23** [b] *am Rande* Ponderibus *VD38* **24** [c] dilata *V630*; dilatata *korr. aus* delectata *SG670* | [d] *am Rande* Liberata *VD38* **25** [e] *am Rande* Propter *VD38* | [f] id praetulimus *korr. aus* id *VD38* | [g] *am Rande* praemisimus *VD38* **26** [h] necessaria fore] fore necessaria *VD38* | [i] forte *I83*; *SG670*; *Bcan4*; *S105* **27** [j] volunis *N442* | [k] hic *korr. aus* hoc *SG670* **31** [l] *am Rande* drei Punkte *N442* | [m] *am Rande* Hucusque *VD38* | [n] ac *I83* | [o] a summis] assumis *BII13* | [p] summis *korr. aus* summi *V630* **32** [q] *interlinear* nam *SG670* | [r] *am Rande* Postulari *VD38*

31–34 Sacramentum…repperimus] conc. Chalc. act. I. (Mansi 6, 763).

---

2. Cornelius-Brief,31 autem] *fehlt* $74T_1$; PG_1; $3L_1$; DG_1 | a] *fehlt* ID_2 **31–32** a…sacerdotibus] ab episcopis DB_2; BS_1; ID_1 **32** vel] et DB_2 reliquis] reliquis Dei ministris DB_1; ID_2; reliquis ordinibus DB_2; BS_1; ID_1; reliquis sacerdotibus $3L_1$ | nisi] *fehlt* RP_1

minime cognovimus nec sponte[s] [t] eos iurasse repperimus. Summopere[u] ergo <O93, f. 21rb> sanctus Iacobus[v] apostolus prohibens sacramentum loquitur dicens: Ante omnia[w], fratres mei, nolite iurare <BII13, f. 88ra> neque per caelum neque per terram[x] neque[y] aliud quodcumque[z] iuramentum. Sit[a] <I83, f. 103vb> autem sermo vester: est est, non non, <SG670, p. 201a> ut[b] non sub[c] iudicio[d] decidatis. Et dominus in evangelio ait: Audistis, quia dictum est antiquis: Non periurabis[e], reddes[f] autem domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis non iurare omnino: neque per caelum, quia[g] thronus <VD38, f. 97rb> dei[h] est, neque per terram, quia scabellum est[i] pedum eius, neque per Hierosolimam, quia civitas est[j] magni regis, neque per caput tuum iuraveris[k], quia non potes[l] unum capillum album facere aut[m] nigrum. Sit[n] autem sermo vester: est est, non non. Quod autem[o] his abundantius est, a malo est, id est[p] ab exigente et a iurante. Haec, frater[q] carissime, ipse dominus prohibet, id est non debere iurare, haec apostoli maxime

---

33 [s] *am Rande* Voluntarie *VD38* | [t] spnte eos] spontaneos korr aus spontoneos *V630* **34** [u] *am Rande* Summo studio *VD38* **35** [v] iacob *P9629*; *Bcan4* **36** [w] omnia] omnia autem *Bcan4* **37** [x] terra *I83* | [y] neque] neque per *Bcan4* **38** [z] quodque *I83* | [a] Sit *korr. aus* Si *V630*; *Bcan4* **40** [b] ut *korr. aus* aut *I83* | [c] *am Rande* In condemnatione *VD38* | [d] iuditium *VD38*; *P102*; *BII13* **42** [e] peierabis *SG670*; *S105* | [f] Redde *S105* **44** [g] quia *korr. aus* qui *Bcan4* | [h] eius *I83* **45** [i] est pedum eius] pedum eius est *I83*; *VD38*; *SG670*; *Bcan4*; *P102*; *S105* **46** [j] est magni regis] magni regis est *V630* **47** [k] iuraveris *korr. aus* iuraberis *Bcan4* | [l] potest *P9629*; *P102*; *S105* **48** [m] aut *korr. aus* neque *P9629* | [n] Sid *P9629* **49** [o] autem fehlt *BII13* **50** [p] est] est et *O93*; *SG670*; *Bcan4*; *P102*; *BII13*; *S105* **51** [q] frater *korr. aus* fratres *S105*

36–40 Ante…decidatis] Iac. V. 12. **41–50** Audistis…est[2]] Matth. V. 33—37.

---

33 cognovimus] cognovimus fieri DG_1 **34** repperimus] comperimus ID_2; cognovimus $3L_1$ **34–61** Summopere…Quae] Itemque CT_1; $3L_1$ **34–69** Summopere…praelibavimus] *fehlt* $74T_1$; PG_1 **35** Iacobus] Iacob RP_1 **37–51** neque[1]…iurante] *fehlt* RP_1 **37** neque[3]] neque per DB_2; BS_1 **40** non…iudicio] sub iudicium non DB_2; BS_1; ID_1 | iudicio] iudicium DB_1; DB_2; BS_1; ID_1 **45** est…eius] pedum eius est DB_1; ID_2 **46** est…regis] magni regis est ID_2 **47** iuraveris] *fehlt* DB_1; ID_2 **49** autem…his] his autem DB_1; ID_2 **50** est[3]] est et DB_1 **51** frater…carissime] fratres carissimi RP_1 | prohibet] perhibet ID_2 **52** iurare] iurare sacramenta non exigi, nisi pro fide recta RP_1

omnes, haec sancti viri praedecessores nostri, qui huic[r] sanctae universali apostolicae ecclesiae praefuerunt ante[s] nos, haec prophetae et reliqui sancti[t] doctores per universum mundum dispersi ad praedicandum iuramenta[u] fieri vetant. <SG670, p. 201b> <Bcan4, f. 82v> Quorum nos exempla, si coeperimus enumerare[v] aut in scedula[w] [x] hac inserere, ante sufficeret[y] [z] diei hora quam eorum exemplorum[a] <I83, f. 104ra> de hac[b] causa prohibita[c]. Quae[d] nos sanctorum[e] sequentes apostolorum[f] eorumque successorum[g] <VD38, f. 97ra> iura firmamus et sacramenta incauta[h] fieri prohibemus. Unde et ipse dominus in tabulis[i] lapideis, quas Moysi[j] dedit, propria manu[k] scripsit dicens: Vide[l], ne assumas[m] nomen[n] dei[o] tui <BII13, f. 88rb> in vanum, et[p] reliqua[q].

V630: Item quod non licet accusare sacerdotes

Nos[r] autem, ut paulo superius praelibavimus[s],

---

53 [r] uhic *P9629* **55** [s] ante nos fehlt *P102* | [t] sancti fehlt *SG670*; *S105* **57** [u] iuramenti *P9629*; iuntamenta *I83* **58** [v] enumare *S105* **59** [w] *am Rande* Membranula epistolae *VD38* | [x] sedula *I83* | [y] deficeret *korr. aus* sufficeret, *am Rande* getilgt vel sufficiet *V630* | [z] deficiet *I83*; *Bcan4*; deficere *VD38*; deficiet *korr. aus* deficeret *SG670*; deficeret *P102*; *BII13*; *S105* **60** [a] exempla *korr. aus* exemplorum *SG670* **61** [b] hac causa] accusa *S105* | [c] praebita *korr. aus* prohibita *SG670* | [d] *interlinear* scilicet exempla *SG670* [e] scorum *I83* **62** [f] apostolorum eorumque successorum iura firmamus et sacramenta *korr. aus* apostolorum menta *P9629* | [g] successorum *korr. aus* successores, *am Rande* r *SG670*; successores *S105* **63** [h] acuta *P9629* **64** [i] tabulis *korr. aus* talibus *VD38* | [j] moyse *I83* **65** [k] manus *S105* | [l] Vide *korr. aus* Videte *P9629*; Unde *Bcan4* **66** [m] *interlinear* id est in iuramento *SG670* [n] nomen] nomen domini *I83*; *BII13* | [o] dei tui *korr. aus* dictui *P9629* **67** [p] et reliqua *fehlt I83* | [q] relique *VD38* **69** [r] *am Rande* Nota *V630* | [s] *am Rande* Rescripsimus Breviter commemoravimus *VD38*

65–66 Vide…vanum] Exod. XX. 7. **69–80** Nos…intermittere] conc. Chalc. act. I. (Mansi 6, 763).

---

54 apostolicae…ecclesiae] ecclesiae apostolicae DB_1 **55** ante…nos] *fehlt* DB_1; ID_2 **57** fieri] *fehlt* RP_1 **58** enumerare] numerare DB_1 **59** sufficeret] deficeret DB_1; deficiet ID_2 **60** exemplorum] exempla DB_1; ID_2 **61** prohibita] exhibita ID_2 | sanctorum…sequentes] sequentes sanctorum DB_1; ID_2 **62** successorum] successorum exempla $3L_1$ **64–67** Unde…reliqua] *fehlt* $3L_1$ **66** nomen] nomen Domini DB_1 **69–76** Nos…creare] *fehlt* DB_1; ID_2 **69** autem…praelibavimus] *fehlt* DG_3

sacramentum[t] episcopis[u] nescimus oblatum, nec[v] umquam fieri[w] debet, quoniam[x], ut supra memoratum est, praeceptum est[y] nobis[z] a domino non[a] iurandum, neque per caelum, quia thronus[b] dei est, neque per terram, quia scabellum pedum[c] eius[d] est, <V630, f. 50va> neque per caput suum, quia nullus potest unum capillum creare[e]. Unusquisque enim, sicut ante altare stans dei timorem habet prae[f] oculis et propriam conscientiam <SG670, p. 202a> mundam servat[g] deo, quod in memoriam[h] retinet, nullatenus habet intermittere[i], quoniam os, quod mentitur, <I83, f. 104rb> occidit animam. Et dominus[j] ait: Loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus invicem membra. Et alibi: Nolite mentiri[k] [l] in[m] invicem. Haec[n] praecepta sunt salvatoris, haec prophetarum, haec sanctorum patrum instituta. Quae si quis in vanum duxerit[o], hostis[p] est animae suae, <N442, f. 48vb> quia nemo[q] contra prophetas, nemo[r] <VD38, f. 97rb> contra apostolum[s], nemo[t] contra

---

70 [t] sacramentum] sacramentum usquam *korr. aus* sacramentum *SG670* | [u] episcopis *korr. aus* episcopus *S105* | [v] nec *korr. aus* ne *SG670*; ne *S105* **71** [w] fieri *korr. aus* fieret *V630* | [x] quoniam ut *korr. aus* quoniam *Bcan4* **72** [y] est *fehlt V630*; *P9629* | [z] nobis a *fehlt O93* | [a] non] non non *S105* **73** [b] thronūs *P9629* **74** [c] pedum eius est] est pedum eius *Bcan4* | [d] eius *fehlt V630* **76** [e] dealbare *VD38*; *P102*; *BII13* **77** [f] *am Rande* ante oculos *VD38* **78** [g] servet *P9629* **79** [h] memoria *SG670*; *S105* **80** [i] *am Rande* Pretermittere *VD38* **81** [j] apostolus *korr. aus* dominus *P9629*; apostolus *I83*; *VD38*; *SG670*; *Bcan4*; *P102*; *BII13*; *S105* **83** [k] mentiri *korr. aus* mentire *BII13* | [l] mentiri in *korr. aus* mentiri *O93* | [m] in fehlt *V630*; *I83*; *Bcan4*; *BII13* **84** [n] Hae *N442* **86** [o] duxerit *korr. aus* dixerit *P9629*; dixerit *I83*; *SG670*; *S105* | [p] *am Rande* Adversarius *VD38* **87** [q] nemo contra *korr. aus* nemo *N442* | [r] neque *SG670*; *S105* **88** [s] apostolum *korr. aus* apostolus *P9629*; apostolos *S105* | [t] neque *SG670*; *S105*

80–81 quoniam…animam] Sapient. I. 11. **81–83** Loquimini…membra] Ephes.IV.20. **83–84** Nolite…invicem] Coloss. III. 9. **84–86** Haec…suae] Hieron. ep. ad Ocean. de vita cleric. (11, 371.) aut conc. Aquisgr. a. 816. lib. I. c. 98. Cf. Anacl. 40. **87–90** quia…periculo] c. 5. conc. Carth. (D.) autBen. III. 16.

---

70 sacramentum] Sacramentum ergo $74T_1$; PG_1; sacramentum ab DG_3 **76–77** sicut…et] *fehlt* DB_1; ID_2 **78** servat] debet servare DB_1; ID_2 **79** quod…retinet] et in memoria retinere DB_1; ID_2 **79–80** nullatenus…quoniam] *fehlt* DB_1; ID_2 **81** dominus] apostolus DB_1 **83** in] *fehlt* ID_2 **83–84** in…invicem] invicem membra DB_1

evangelium[u] <P9629, f. 25r> facit aliquid absque periculo.

V630: De accusatione sacerdotum

Bcan4: IIII

P102; BII13: IIII Quod accusationes subditorum nullam vim habeant

[H. 4] Et[v] summopere praevidendum est, ne pastorem suum oves, quae ei commissae fuerant, repraehendere, nisi[w] a fide exorbitaverit[x], neque accusare praesumant[y],

VD38: QUOD ACCUSATIONES SUBDITORUM NULLAM VIM HABENT

quoniam tales accusationes[z] vim non habent neque eos nocere possunt[a].

<BII13, f. 88va> Unum vero, <S105, f. 78r> carissimi, ut ait beatus[b] apostolus Petrus, non lateat vos, quia unus dies apud dominum[c] sicut mille anni, <SG670, p. 202b> et mille anni sicut dies[d] unus. Non tardat[e] dominus[f] promissis[g], sed[h] patienter agit[i] [j] propter vos nolens aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reverti. <I83, f. 104va> Adveniet[k] autem dies domini ut fur[l], in qua caeli magno impetu transient, elementa[m] vero[n] calore solventur. Cum haec igitur omnia dissolvenda[o] sint[p], ex his potestis considerare, quales oportet[q] [r] vos esse in sanctis

---

89 [u] evangelistas *SG670* **95** [v] *am Rande* z Nota *V630*; *am Rande* N *SG670* **97** [w] nisi a *korr. aus* nisi *VD38* | [x] *am Rande* Declinaverit *VD38* | [y] praesumant *korr. aus* praesumat *P102* **100** [z] accusationes *korr. aus* accuaccusationes *V630* **101** [a] possunt *korr. aus* possent *P9629* **103** [b] beatus fehlt *SG670*; *S105* **104** [c] deum *VD38*; *Bcan4*; *P102*; *BII13* **105** [d] dies unus] unus dies *V630*; *I83* **106** [e] tardat *korr. aus* tar *N442* | [f] dominus] dominus in *korr. aus* dominus *SG670* | [g] promissis sed patienter *korr. aus* promissis *SG670* | [h] sed patienter *fehlt S105* | [i] *am Rande* Expectat *VD38* | [j] agi *S105* **108** [k] Adveniat *V630*; *P9629*; *S105* **109** [l] fir *S105* **110** [m] Elimenta *P9629* | [n] autem *SG670* **111** [o] dissolvenda *korr. aus* dissolvendi *SG670*; dissolvendi *S105* | [p] sint *korr. aus* sunt *VD38*; sunt *SG670*; *Bcan4*; *P102*; *S105* **112** [q] oportet vos] vos oportet *VD38*; *SG670*; *Bcan4*; *P102*; *S105*; nos oportet *BII13* | [r] oportet vos esse] vos esse oportet *I83*

95–97 ne…praesumant] sec. Isid. sent. III. 39. no. 6. aut conc. Aquisgr. a. 816. lib. I. c. 31. Cf. Fab. 22, Euseb. 11, Symm. syn. V, Ioann. I. pp. cp. 1, Greg. M. ad Fel. **102–115** Unum…tabescent] II Petr. III. 8-12.

conversationibus et pietatibus exspectantes et properantes in adventum diei, per quem caeli ardentes solventur et elementa ignis ardore tabescent[s].

Vos autem, carissimi[t], ait[u] Iudas apostolus, memores[v] estote verborum, quae praedicta sunt ab apostolis domini nostri Iesu Christi, qui dicebant vobis, quoniam in novissimo <VD38, f. 97va> tempore venient illusores secundum sua[w] desideria ambulantes impietatum[x]. Hi sunt, qui segregant semetipsos animales[y], spiritum[z] non habentes. Vos autem, carissimi, superaedificantes[a] vosmetipsos sanctissimae vestrae fidei, in spiritu sancto orantes[b] ipsos vos in dilectione[c] dei servate exspectantes <SG670, p. 203a> misericordiam domini nostri Iesu Christi in vitam aeternam. Et hos quidem <I83, f. 104vb> arguite iudicatos[d], illos vero[e] salvate de igne <BII13, f. 88vb> rapientes. Aliis[f] autem miseremini in timore[g], odientes[h] eam[i], quae carnalis est, maculatam[j] tunicam[k].

VD38; BII13: Item de eadem re cornelius in secunda epistola ita ait

Bcan4; P102; BII13: V De iudicio sacerdotum et ecclesiasticis iudicibus

[H. 5] Nullus[l] enim sacerdotum causam suam alieno[m] committat iudicio, nisi ad sedem apostolicam fuerit appellatum, sed unusquisque <V630, f. 50vb>

---

115 [s] *am Rande* Corumpentur *VD38* **116** [t] carissimi] karissimi ut *VD38*; *P102*; *BII13*; karissimi ut *korr. aus* karissimi *Bcan4* | [u] dixit *V630*; *P9629* | [v] Memores *korr. aus* Memor *S105* **120** [w] suarum *korr. aus* sua *SG670* **121** [x] impietatum] in impietate *Bcan4* **122** [y] *interlinear* al. in malos *Bcan4* | [z] spiritum *fehlt I83*; *VD38*; *Bcan4*; *P102*; *BII13* **123** [a] superaedificate *VD38*; *BII13*; superedificate *korr. aus* superhedificate *P102* **124** [b] hortantes *Bcan4* **125** [c] dilectione *korr. aus* dilectio *P9629* **128** [d] *am Rande* Damnatos *VD38* | [e] autem *BII13* **129** [f] Aliis *korr. aus* Alii *V630* | [g] timorem *P9629* | [h] audientes *Bcan4* **130** [i] eam *fehlt I83* | [j] *am Rande* pravam doctrinam malam conversationem *VD38* | [k] tonicam *O93*; *N442* **135** [l] *am Rande* Nota *V630*; *am Rande* drei Punkte *N442* | [m] alieno *korr. aus* alienę *S105*

116–130 Vos…tunicam] Iud. v. 17—23. **135–136** Nullus…iudicio] Ambros. ep. 40. (2, 955). Cf. Anacl. 35. **137–138** sed…habeat] sec. Ben. III. 309. aut c. 16. Angilr.

---

135 enim] *fehlt* 74T_2; CT_2; ID_3; IP_1; 3L_2

comprovinciales[n] iudices et notos habeat, nisi aliquam vim[o] temerariae[p] multitudinis illuc[q] timuerit aut infestos vel[r] suspectos inibi iudices habuerit, pro[s] quibus causis ad maioris auctoritatis[t] iudices[u] et ad[v] alias provincias appellare et venire concessum est.

P9629: Appellandum ad apostolicam sedem

Bcan4: De absentibus

P102; BII13: VI Quod absens nemo possit[w] iudicari neque addici[x]

[H. 6] Omnia[y] ergo, quae[z] adversus <O93, f. 21va> absentes in omni negotio aut loco aguntur aut iudicantur, <Bcan4, f. 83r> omnino vacuentur[a] [b], quoniam absentem nullus addicit[c] [d] nec <VD38, f. 97vb> ulla lex[e] damnat[f].

Facile ergo homo hominem fallere potest, non tamen deum, cuius oculis omnia[g] nuda sunt et aperta. <SG670, p. 203b> Unde ait propheta[h]: <I83, f. 105r> Dominus[i] novit cogitationes hominum, quoniam vanae

---

138 [n] cumprovinciales *P9629* **139** [o] *am Rande* violentiam *VD38* [p] *am Rande* presumtiosę perversae *VD38* | [q] illius *I83*; *VD38*; *SG670*; *Bcan4*; *P102*; *BII13*; *S105* **140** [r] aut *N442* | [s] pro *fehlt I83*; *Bcan4* **141** [t] auctoritatis *korr. aus* actoritatis *S105* | [u] iudicis *Bcan4* | [v] ad *fehlt VD38*; *P102*; *BII13* **145** [w] posset *P102* **146** [x] adici *P102* **147** [y] *am Rande* z Nota *V630*; *am Rande* drei Punkte *N442* | [z] quae *fehlt I83* **149** [a] *am Rande* Usque hic *VD38* | [b] cuaentur *korr. aus* caventur *VD38* **150** [c] *am Rande* Condemnat *VD38* | [d] adicit *O93*; *N442* **151** [e] lex *korr. aus* ex *V630* | [f] dannat *VD38* **153** [g] omnia fehlt *Bcan4* **154** [h] propheta] per prophetam *SG670*; *S105* **155** [i] Deus *VD38*; *P102*; *BII13*

138–139 nisi … timuerit] sec. c. 30. conc. Carth. (D.) aut Ben. III. 86. Cf. Fel. II. pp. 12. ix. **139–140** aut … habuerit] sec. Ben. III. 314. i. f. aut c. 17. Angilr. **140–141** pro … iudices] sec. c. 15. conc. Carth. (D.) aut Ben.I. 404. II. 300. III. 121. aut c. 42. Angilr. (Cf. Luc. 2, Iul. 12.) **141–142** et … est] sec. Innoc. ep. ad Vict. Roth. c. 4. (in cod. Quesnell. ed. Ball. 3, 206.) aut Ben. II. 381. III. 109. **147–151** Omnia … damnat] conc. Chalced. act. 10. (Mansi 7, 206). **152–153** Facile … deum] Xysti Pyth. s. 176. Cf. Alex. 18, Zeph. 9, Ant. 8, Melc. 5. **153** cuius … aperta] Hebr. IV. 13. **155–156** Dominus … sunt] Ps. XCIII. 11.

---

139 illuc] illic CT_2; ID_3; IP_1; $3L_2$ **140** habuerit] habuit $3L_2$ **142** venire] convenire $3L_2$ **147** ergo] *fehlt* $74T_3$; AL_1; DG_4 **149** vacuentur] evacuentur $74T_3$; AL_1

sunt. Sapiens[j] ergo non est, qui nocet, nec quicquam mali vult[k], qui fidelis est, aut cuiquam insidias[l] machinatur. Hortamur[m], frater[n], et monemus tuam dilectionem, <BII13, f. 89ra> ut omnes semper, prout melius poteris[o], adiuves[p], confortes[q] et consoleris

V630: Quod sacerdotes non debeant iurare

et sacramenta, super quibus[r] hanc sanctam Romanam ac universalem ecclesiam consulere voluisti, fieri prohibeas et neminem umquam <N442, f. 49ra> infestes[s] [t] aut noceas.

Haec, frater[u], ad reliquorum fratrum notitiam tua[v] faciat sanctitas pervenire, ut omnes haec mala caveant, et sicut generaliter tam ab ipso domino quam et a[w] sanctis apostolis et[x] reliquis[y] apostolicis viris et ceteris[z] patribus sunt prohibita, ita generaliter[a] ab omnibus custodiantur.

Bene valere beatitudinem tuam[b] semper optamus et sacris virtutibus[c] proficere te desideramus, frater[d] <I83, f. 105rb> carissime atque amantissime[e].

Data XI Kal. Iunii Maximo et Decio vv[f]. cc[g]. conss[h]. EXPLICIT[i].

O93, f. 21va; V630, f. 50vb; N442, f. 49ra; I83, f. 105rb; VD38, f. 97vb; SG670, p. 203b; P9629, f. 25r; Bcan4, f. 83r; P102; BII13, f. 89ra; S105, f. 78r

---

156 [j] *am Rande* N *SG670* **157** [k] sunt *BII13* | [l] insidia *I83*; *Bcan4* **158** [m] Hortamur *korr. aus* Hortamus *SG670*; Hortamus *S105* | [n] fratres *P9629*; *I83*; *Bcan4* **160** [o] poteritis *Bcan4* | [p] adiuves] adiuves et *N442* | [q] consortes *Bcan4* **162** [r] quib *I83* **165** [s] *am Rande* opprimas *VD38* | [t] infes *I83* **166** [u] frater *korr. aus* fra *N442*; fratres *I83* | [v] tuam *P102*; *S105* **169** [w] a fehlt *VD38* | [x] et] et a *Bcan4* | [y] reliquis] reliquis sanctis *Bcan4* **170** [z] ceteris *korr. aus* ceteros *O93* | [a] geraliter *S105* **172** [b] vestram *VD38* **173** [c] virtutibus proficere *korr. aus* virtutibus *P9629* | [d] frater carissime] karissime frater *SG670* **174** [e] amantissime *korr. aus* amantisseme *VD38* **175** [f] vv. cc.] v. c. *SG670* | [g] cc *fehlt N442* | [h] ss *VD38*; *Bcan4* **176** [i] EXPLICIT *fehlt V630*; *SG670*; *P102*; *BII13*; *S105*

---

156 **156** Sapiens…nocet] Xysti Pyth. s. 292. Cf. Alex. 18, Luc. 6, Melc. 5. **156–157** nec…est] eiusd. s. 203. Cf. Alex. 18, Calist. 3, Pont 6, Melc. 5. **172–173** Bene…proficere] Bonifac. ep. 54. fin. (p. 120). **175** **175** Data…conss] Nota cons. sec. vit. Corn. c. 1. in libr. pontif.